Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays

...TO—YEAR XI. Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL. TOREK 16. APRILA (APRIL) 1918 ŠTEV.—NUMBER 89.

...shed and distributed under permit (No. 148) authorised by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

...ika nezgoda na ...eleznišk... križišču.

...MRTVA IN DVAJSET OSEB RANJENIH.

...cestne železnice in šestnajst ...rnih vozov zdrobljenih na kose.

...icago, Ill. — Na cestni želez- ki veže Chicago z mestecem ...rangom, se je dogodila veli- ...sreča. Nezgoda se je dogodi- ...železniškem križišču Indiana ...er Belt železnice. Voz ulične ...nice je hotel križati železni- ...rogo, ko je prihrumel vlak in ...abil v drobce.

...času nezgode je bilo pet in ...et oseb na cestnoželezniškem ... Sprevodnik Hardin je poli- ...v La Garngu izpovedal, da ...ponavadi na železniško pro- ...se prepriča, če prihaja vlak. ...ni luči, torej tudi ne vlaka, ...ihaja.

...prepričan sem, da ni gorela ...je rekel Hardin. "Pazno ...itel naprej, da se prepričam ...nosti pota. Vlaka nisem videl ...jati. Ko smo križali progo, se ...idrvila lokomotiva in uda- ...estnoželezniški voz od zadej ...zdrobila v drobce".

...stnoželezniški voz je bil tako ...t, da so ležale le treske okoli. ...j po nezgodi so prihiteli bliž- ...sedje na pomoč. Ko so spra- ...kaj podrtin s tira, so iz njih ...mili nepoškodovanega pet- ...ga dečka. Ostal je nepoško- ..., dasiravno se je nahajal ... podrtin.

...komotiva se je prekucnila in ...ajst tovornih voz se je razbi- ...treske. Strojevodja, kurjač in ...avirač so v zadnjem trenot- ...skakali raz lokomotive, vse- ...o dobili težke poškodbe.

...sledica nezgode sta dva mr- ...n dvajset oseb ranjenih.

...A JE VEČ AGILNEGA DELA.

...shington, D. C. — Zdaj smo ...gem tednu kampanje za tre- ...posojilo svobode in v prvem ... je bilo podpisanih devet- ... odstotkov od $3,000,000,000 ...ila. St. louiški zvezni rezerv- ...strikt je do sedaj na prvem ...

...kladniškemu departmentu so ...čili, da je do sobote proda- ...a $573,451,660 zadolžnic svo- ... V tem poročilu niso vklju- ...zadolžnice, ki so bile proda- ... soboto v newyorškem dis- ... Vsekakor pa sodijo, da je ...v tem distriktu podpisanega ...dstotkov posojila. V drugih ...h so odstotki sledeči:

...ilas, 25, Boston 21, Chicago ...hiladelphia 15, Cleveland 14, ...as City 14, San Francisco 11, ...mond 7, Atlanta 4.

...adniki, ki vodijo kampanjo, ...dovoljni z uspehom, vendar ...le malo več agilnosti pri agi- ... za tretje posojilo svobode, ...čimprej doseže vsota $3,000,- ...000.

...ON ZA VARSTVO OTROK ...O IZVEDEN DO PIKE.

...ver, Colo. — Državni de- ...i komisar W. L. Morrisey je ...menovan zveznim delavskim ...ornikom za državo Colorado. ... Morrisey ima zdaj pravico, ...pregleda blago, ki pride iz ...ih držav v Colorado, in se ...riča, če ga niso producirali ... Od otrok producirano bla- ... izključeno v meddržavni ...vini.

...ADNJA ŠTIRIH SESTER POTOPLJENA.

...w York, N. Y.—Velika brit- ...ladja "Minnetonka", ki je ...registrirana s 13,528 tonami, ...la potopljena v Sredozem- ...morju od potapljače. ...dja je bila lastnina Interna- ...l Mercantile Marine kompa- ... Kompanija je pred njo iz- ...ladje 'Minneapolis,' 'Min- ...a' in 'Minnewaeka'. Vse ... so odrinile 55,099 ton vode.

S prvim majem odide še 50,000 mož v armado.

AMERIŠKE ČETE ODHAJAJO NEPRETRGOMA NA BOJIŠČE.

Produkcija prenovljenih enfieldovk gre hitro od roke.

Washington, D. C. — Sedaj naznanjajo, da s prvim majem pokličejo še 50,000 mož v narodno armado. To pomeni, da Združene države hite z vojnimi pripravami, da posežejo aktivno z veliko silo v vojno.

Vojni department naznanja, da pošiljanje čet v Francijo v prejšnjem mesecu nadkriljuje vse prejšnje pošiljatve in da so izgledi za bodočnost izredno dobri. Če bodo čete tako odhajalo v Francijo kot dosedaj, bo tam proti koncu leta 1,500,000 Američanov.

Illinojska miličarska divizija odrine kmalu, kajti pripravljena je in izvežbana. Tako je tudi s četami iz države Ohio. Narodna armada v Camp Grantu je tudi dobro izvežbana in čete pričnó kmalu gibati.

S šest in dvajsetim aprilom prične odhajati v vežbališčna taborišča 150,000 mož. Poziv traja pet dni.

General Crowder je že mogoče poslal inštrukcije državnim governerjem, ko te vrstice odhajajo v tisk, za poziv nadaljnih 50,000 mož, ki imajo oditi v vežbališčna tabora s prvim majem. Okoli 200,000 mož pokličejo v narodno armado v maju in ravno tako visoko število pozovejo v juniju.

50,000 mož je na srednje zapadne države razdeljenih takole:

Illinois	8,047
Indiana	842
Iowa	1,910
Michigan	2,593
Minnesota	1,925
Ohio	2,060
Wisconsin	2,135

Illinojsko število je skoraj dvakrat tako visoko kot newyorško ali pennsylvansko. V uradu generala Crowderja povdarjajo, da je pri pozivu 150,000 mož za 26. april odpadlo nižje število na državo Illinois kot na državi New York in Pennsylvania.

Produkcija prenovljenih enfieldovk se tako hitro množi, da jih bodo lahko razdelili v enakem številu po vseh vežbališčnih taboriščih. Opremni department je razdelil po taboriščih izvežbane strelce, da podučujejo vojake v streljanju in jih izvežbajo v najkrajšem času.

BRZOJAVNI USLUŽBENCI OBTOŽUJEJO KOMPANIJE.

Chicago, Ill. — Distriktni svet organiziranih uslužbencev je sprejel rezolucijo, v kateri obtožuje Western Union in Postal Telegraph kompanijo, da se ne ravnata po določbah narodnega delavskega odbora, ki je zaključil, da pridejo vsi spori pred razsodišče in se ne sme v vojni uveljaviti nobeno izprtje. Brzojavni družbi odpuščata delavce, ki pripadajo k organizaciji.

SENATOR STONE UMRL.

Washington, D. C. — Senator William Joel Stone iz Missourija, predsednik senatskega odseka za zunanje zadeve, je mrtev. Umrl je za mrtvoudom, ki ga je zadel v sredo na vozu ulične železnice, ko se je peljal k senatni seji.

Senator Stone je bil izvoljen na platformi demokratične stranke. Pred napovedjo vojne je bil sen. Stone nasprotnik vojne. Po napovedi je podpiral predloge za uspešno nadaljevanje vojne in zmago Združenih držav in njenih zaveznikov.

PROHIBICIJA SE RAZTEZA NA HAVAJSKO OTOČJE.

Honolulu, T. H. — Otok Oaha, na katerem se nahaja mesto Honolulu, je postal "suh". Vsi saluni in trgovina z opojnimi pijačami na debelo so prizadete.

Kongresnik Longworth želi preiskavo.

INFORMACIJE IŠČE O SOLITERSKI TOVARNI PRI MUSCLE SHOALSU.

Izvedel bi rad če bodo v nji producirali tudi umetna gnojila.

Washington, D. C. — Kongres mogoče uvede preiskavo glede pogodbe, ki sta jo napravila vojni department in Air Nitrates korporacija glede zgradbe tovarne blizo Muscle Shoalsa ob reki Tennessee. Soliter, ki ga producirajo v tej tovarni, bo služil za izdelovanje municije.

Kongresnik Nicholas Longworth pravi, da bo tovarna večinoma služila za producirauje umetnega gnojila mesto municije. Vsled tega želi Mr. Lohgworth nadaljne informacije od vojnega departmenta.

Skozi tri leta prihaja komaj polovica potrebnega solitra iz južnoameriške republike Čile. To dejstvo sili vlado, da zgradi tovarno za produciranje solitra v Združenih državah. Soliter bodo producirali iz zraka.

Tovarne bodo zgradili pri Muscle Shoalsu radi velike vodne sile, ki se tam nahaja. Nekateri trdijo, da bo vzelo tri leta, preden zgrade potrebne jezove, medtem časom bo pa treba rabiti parno silo.

Mr. Longworth trdi, da bi drugod lahko cenejše postavili tovarno. Predložil je kongresu predlog, da naj soliter, ki ga pridelajo v tej tovarni, izključno služi za produciranje municije. Mr. Longworth je hotel s tem predlogom preprečiti, da farmarji ne dobe tudi funta umetnega gnojila iz te tovarne. Kongres je odklonil Longworthov predlog z veliko večino. Proti njegovemu predlogu je glasovalo 187 kongresnikov, zanj pa 122.

V Ameriki bi farmarji pridelali tretjino več kot pridelajo danes, če bi imeli kje dobiti ceneno umetno gnojilo. Strokovnjaki so že zdavnej izrekli, da mora farmar imeti umetna gnojila, za katera mu ni treba plačevati visokih cen, če hočemo v Združenih državah pomnožiti poljski pridelek. Zmaga zaveznikov in Združenih držav je ravnotako odvisna od produkcije živil kot od municije in ladij. In če bodo tovarne pri Muscle Shoalsu izdelovale tudi umetno gnojilo poleg municije, bodo popolnoma spolnile nalogo v tej vojni. Ta dejstva so tudi najbrž vplivala na kongresnike, da so s tako veliko večino odklonili Longworthov predlog.

NA TRANSPORTNO LADJO ČAKAJO ŽE MESEC DNI.

Washington, D. C. — Veliki ameriški transport za premog "Cyclops", na katerem je bilo pet in sedemdeset pasažirjev, petnajst oficirjev in 221 mornarjev, je imel pripluti v Atlantiško luko že dne 13. marca. Mornariški department naznanja, da se je ladja zadnji krat zglasila v Zapadni Indiji. Bilo je dne 4. marca. Ladja je imela naloženo brazilsko manganeško železno rudo.

"Cyclops" je zapustil Zapadno Indijo le z enim dobrim strojem, kajti drugi stroj je bil pokvarjen. To ni zadrževalo ladje, da se ne posluži brezžičnega aparata. Ladjo zdaj iščejo.

Departmentno poročilo pravi, da poročila ne naznanjajo, da se v teh vodah nahajajo potapljače. Vreme ni bilo viharno in ni se bati, da je parnik postal žrtev viharja.

ŽIDOVSKA SOCIALISTIČNA LIGA SE IZREKLA ZA VOJNO.

New York, N. Y. — Židovska socialistična liga je obdržavala tukaj svoje zborovanje. Sprejela je rezolucije, v katerih izreka, da je treba podpirati Združene države in zaveznike v vojni.

Hrvatje aretirani kot avstrijakantje.

PODŽIGALI SO SVOJE ROJAKE PROTI ZDRUŽENIM DRŽAVAM.

Njih bedaste čenče niso našle poslušnih ušes med slovenskimi rudarji.

Pittsburgh, Pa. — Zvezne oblasti so prijele tukaj osem avstrijakov, ki so z dušo in telesom za gnilo in trhlo Avstro-Ogrsko, v kateri vladajo Habsburžani z železno peto podjamrljene narode. Avstrijakantje so imeli namen podžigati rudarje proti Združenim državam, ki prihajajo iz Avstrije in kopljejo premog v Zapadni Pennsylvaniji. Avstrijakante so prijeli po navodilu distriktnega državnega pravdnika E. Lowry Humesa in jih zaprli v alleghenijskem okrajnem zaporu. Najbrž bodo vsi internirani za dobo vojne.

Neki član te avstrijakantske družbe je kupil avtomobil in je izrekel željo, da mogoče povozi predsednika.

Aretirani so: 22-letni P. Berklič, 22-letni Pitkern, 24-letni Mike Riber, 21-letni Joe Antolona, 26-let. Rade Ivasievič, vsi iz East Pittsburga; 28-letni Mike Janič, 22-letni Joe Nikovič iz Wilmerdinga, 24-letni Tony German iz Bridgetowna.

Med slovenskimi rudarji v Zapadni Pennsylvaniji je zavladala velika ogorčenost, ko so izvedeli, da so aretirani avstrijakatje Hrvatje, ki z njohovim podlim rovanjem postavljajo vse Jugoslovane v slabo luč kot prijatelje črnošolte monarhije. Neka žena slovenskega rudarja se je izrazila takoj po aretaciji: Če pride taka avstrijakantovska grdoba v mojo hišo, bi bila bolj hitra zunaj, kakor je prišla v hišo". Pri tem je pokazala svoje krepke roke, da v takih zadevah ne pozna šale.

Do sedaj je bilo vedno slišati, da so oblasti prijele le Nemce, ki so bili zaljubljeni v nemške in avstrijske avtokrate, in to so prvi avstrijakantje, ki so jih prijele tukajšnje oblasti.

Po izjavi justičnega departmenta je Joe Nikovič le nekaj let v Ameriki. V Pittsburgh je prišel lansko poletje. Bil je potrjen v narodno armado in odposlan v Camp Lee, Va., kot prostak k tri sto in devetemu pešpolku. Odpustili so ga iz narodne armade kot sovražnega inozemca.

Mr. Humes se ni hotel spuščati v detajle o aretiranih avstrijakantih. Dejal je le, da so širili vporno propagando med rojaki. Eden teh avstrijakantov je agitiral proti tretjemu vojnemu posojilu.

Aretirali so tudi 29-letnega avstrijakanta Tony Lazina ali Lazinoviča, rodom Hrvata, na obtožbo A. J. Hartmana, ravnatelja United Engineering and Foundry Co., in ga izročili zveznim oblastim, ker je dejal: V pekel z Združenimi državami, njenimi zadolžnicami svobode in predsednikom. Hranim denar in pošljem ga v Avstrijo po končani vojni". Te besede so silno razburile druge delavce, da so prijeli avstrijakanta. Na njegovo srečo je bila policija tukaj na mestu in odgnala ga v zapor.

Po izjavi zveznega distriktnega državnega pravdnika Humesa se aretirani avstrijakantje govorili, da je predsednik "nezmožen" in da so vojni kontrakti glede kuriva "gnili" in prepojeni z 'graftom.'

Hrvaški avstrijakantje so pač pozabili, da ni pod solncem take tatinske vlade kot je avstro-ogrska. Za časa Khuen Hedervaryja so hrvaškim kmetom pokradli zemljo in šume in ko so bili hrvaški kmetje oropani vsega, jim ni kazalo drugega kot odpotovati v Ameriko. Z denarjem, ki so ga hrvaški kmetje in njih sinovi zaslužili v Združenih državah so odplačevali na Hrvaškem dolgove in pitali črnožolto uradniško tatinsko družbo.

Med najbolj nizko golazen na svetu je šteti avstrijakante.

Angleži odbili sedem napadov.

Nemške divizije so imele silne izgube.

Američani izvojevali veliko zmago.

London, 15. apr. — Angleški vojni stan je danes javil, da so se Angleži vdrugič umaknili iz belgijske postojanke Neuve Eglise, ki leži okrog pet milj severno od Armentieresa in ravno toliko od Bailleula blizo francoske meje. Za to vas se vrše že par dni strahoviti boji in enkrat so jo Nemci že imeli v pesteh, toda moralo so se umakniti. Nemci bi radi dobili to postojanko, ker upajo, da bodo potem lože okrožili angleške pozicije na hribih v okolišu Messinesa.

Obenem poroča glavni stan, da je sovražnik v prejšnji noči izvršil sedem furijoznih napadov severnozapadno od Mervilla, ki so pa bili odbiti na vsi črti. Pri teh napadih so imele nemške divizije silne izgube. Pri enem napadu so Nemci naskočili v petih kolonah in angleška bojna črta se je morala upogniti pod veliko težo sovražnega pritiska; ali čim so se Angleži opomogli, so udarili v protinapadu in izravnali črto. Angleška artilerija je strašno orala sovražne vrste.

Nemci so si izsilili vstop z velikimi žrtvami tudi v angleške pozicije južnozapadno od Bailleula, toda pozneje so jih vrgli Angleži nazaj in sovražnik je zopet plačal svoj uspeh z gomilami mrličev.

V vseh zadnjih oseminštiridesetih urah so Nemci neprenehoma napadali na angleški fronti v Flandriji z velikimi rezervami čet, toda pridobili so bore malo uspeha. Angleška črta se tupatam u pogiblje, toda v splošnem je nedotaknjena.

Nemci so si najbolj prizadevali na devet milj dolgi fronti čez belgijsko-francosko mejo v okolišu Neuve Eglise, kjer bi radi predrli v Bailleula. Ta postojanka je eno miljo od bojne črte in tvori strategično železniško točko. Vsi njihovi napori so bili zaman, kolikor do zdaj poročajo z bojišča. Angleške čete se zavedajo važnosti pozicije in jo branijo z vsemi silami.

Vse važnejše postojanke na hribih okrog Messinesa, Ypresa in Bailleula so še vedno v rokah Angležev.

Francoske rezerve hite v Flandrijo.

Pariz, 15. apr. — General Foch je poslal večje število rezerv na flandrsko bojišče.

Na francoskem delu fronte so bili včeraj večjidel topniški boji. V okolišu Amiena si je sovražnik tudi vzel odmor. Izgleda kakor da je Hindenburg vposlil vse svoje glavne sile v Belgiji, kjer se že nekaj dni vrši ljuta bitka.

Vse ceste, ki vodijo iz severne Francije proti jugu, so polne beguncev, ki so zapustili mesta in vasi ob belgijski meji. Okrog 5000 oseb je izpraznilo nevarne kraje v bojnem pasu in se preselilo v južne dele Francije. Iz nekaterih vasi, ki so bile tri leta varne pred topovi, so se morali starci z ženami in otroci izseliti tako hitro, da ni bilo časa vzeti imetja s seboj.

Nočno bombardiranje Pariza.

Pariz, 15. apr. — V soboto ponoči so padale nemške granate v Pariz od polnoči do jutra. Včeraj se je ponovilo bombardiranje ob treh popoldne in je trajalo do večera. Vojno ministrstvo ni prejelo nobenega poročila o kakih izgubah.

Dejstvo, da so Nemci pričeli z nočnim bombardiranjem, lahko služi za dokaz, da francoski letalci vedo za njihove topove in vsled tega se jim ni treba več bati, da bi se izdali z bliskom strelov v temi. Obenem mislijo Nemci, da bo njihovo bombardiranje imelo več uspeha, ako mečejo granate v mesto ob zgodnji jutranji uri, ko so ulice polne pasantov.

Zmaga ameriških čet.

Z ameriško armado v Franciji, 15. apr. — Ogenj ameriške artilerije je uničil prvo črto nemških zakopov v gozdu med rekama Maso in Mozelo blizo Verduna.

V nedeljo zjutraj se je vršila vroča bitka med Američani in Nemci, ki je končala s popolno zmago prvih. Štiri kompanije sovražnika so napadle ameriške zakope severno od St. Mihiela na zapadnem bregu reke Mase, toda Američani so jih sprejeli z ročnimi granatami in bajoneti. V ljutem spopadu, ki je sledil v zakopih, so bili Nemci temeljito tepeni in ostavili so na mestu 34 mrtvih in deset ranjenih mož. Pred napadom so Nemci bombardirali zakope s plinskimi granatami in močnimi eksplozivami.

Na enem kraju je večje število Nemcev obkolilo petindvajset Američanov pred zakopom, toda zadnji so zakadili v obroč in si z bajoneti napravili pot iz zasede. Na uekem drugem mestu je bilo 29 Amerikancev v zakopu, ko so jih napadli Nemci. Nemški častnik je komandiral, da se morajo podati. "Nothing doing!" je odvrnil ameriški lajtnant in zavpil svojim vojakom: "Skupaj, fantje in dobro udarite!" Kakor bi bliskal, je ustrelil nemškega častnika v glavo in ostali so ravno tako nagle izpraznili puške v sovražnika. Kar je bilo še živih, so bili ujeti.

Vsega skupaj so Nemci izgubili okrog sto mrtvih in 300 ranjenih brez ujetnikov. Ujeti Nemci so spadali k 16. pionirskemu polku in 25. ter 65. polku domobrancev.

Ameriške izgube.

Washington, 15. apr. — V nedeljo objavljena lista ameriških izgub v Franciji vsebuje 70 imen. Izgube so porazdeljene: Deset ubitih v boju, šest mož je umrlo za ranami, dva sta umrla vsled bolezni, dva sta smrtno ponesrečila, dvanajst je težko in ostali so lahko ranjeni.

Nemci izgubili 37 eroplanov.

Amsterdam, 15. apr. — Uradno poročilo iz Berlina se glasi, da so v zračnih bojih zadnjih par dni izgubili 37 eroplanov na zapadnem bojišču.

Topniški boji na italijanski fronti.

Rim, 15. apr. — Italijanska artilerija je včeraj koncetrirala močan ogenj na avstrijske baterije ob reki Piavi in na planoti Asiago. V gorah se pojavljajo praske med patruljami.

Zavezniki aktivni v Macedoniji.

Pariz, 15. apr. — Uradno javljajo, da je bila francosko-angleška artilerija zelo aktivna včeraj na vsi macedonski fronti. Sovražne baterije in utrdbe so bile pod močnim ognjem. Sovražnik je izgubil dva eroplana.

Grška je postavila na bojno črto okrog 150,000 mož. To je vse, kar je mogla do zdaj mobilizirati s pomočjo zaveznikov.

VREME.

Danes nestanovitno vreme, mogoče dež v Illinoisu, v temperaturi ne bo spremembe; vzhodni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 6:00 a. m.; solnčni zahod ob 7:30 p. m.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.15 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

[illegible] št

Datum v oklepaju n. pr. (Februarja 28-18) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

OVERMANOVA PREDLOGA.

Kmalu po napovedi vojne so se našli kritiki, ki so kritizirali razne departmente, da ne izvrše vsega, kar je potrebno za uspešno nadaljevanje vojne. Kritičarji so vedeli, da je omejena moč predsednika, znano jim je bilo, da departmenti ne morejo izvesti, kar bi radi storili, ker je njih delokrog določen, vendar pa ni nihče prišel na dan s stvarnim predlogom, ki bi temu stanju napravil konec.

Senator Overman je poslušal kritičarje in izdelal je predlogo, da preuredi sedanje razmere. Mr. Overman je prišel do spoznanja, da je treba izročiti eni osebi moč, ki vživa zaupanje ameriškega ljudstva, da vojne departmente reorganizira po potrebi. Uvidel je, če se vsako reorganizacijo departmenta spravi pred kongres, da včasi minejo tedni, meseci, preden je reorganizacija izvršena. To zaupno osebo, kateri lahko zaupa ameriško ljudstvo, je našel senator Overman v osebi predsednika Wilsona. Izdelal je predlogo, ki pooblastuje predsednika Wilsona, da reorganizira vsak vojni department ali agencijo po potrebi, in jo predložil senatu. Mr. Overman je mogoče mislil, da bo z njegovo predlogo prenehala kritika in da najde podporo tam, kjer so kritizirali najbolj glasno. Zmotil se je! Kritičarji so našli drugo dlako v jajcu. Rekli so, da predloga ni demokratična, da pomeni uzurpiranje moči, in rinili so v ospredje, da naj se imenuje višji vojni svet, ki naj vodi vojno. Z drugimi besedami bi lahko rekli, da so hoteli manjši kongres, v katerem bi zopet debate dostikrat zavlekle hitro in potrebno reorganizacijo vojnega departmenta ali agencije. Tak je bil položaj do petka zvečer, ko je senator Overman odločno izjavil, da ne sprejme nobenega spremembnega predloga v svojo predlogo. Predloga mora biti sprejeta taka, kot je. Bil je mrzel curek vode za kritičarje, ki so vedno upali, da proderejo s svojim načrtom in omehčajo senatorja Overmana, do sprejme spremembne predloge v svojo predlogo.

Večina ameriškega ljudstva je zaupala predsedniku Wilsonu, ko ga je v najbolj kritičnem času, ki so bile kedaj na svetu za demokracijo, izvolilo predsednikom Združenih držav. Vse njegove izjave in poslanice glede vojne in miru, vse njegove delo v tem času dokazuje jasno kot beli dan, da je voditelj napredne misli v tem gigantičnem boju med demokracijo in avtokracijo. Izvoljen je bil na platformi demokratične stranke, ali s svojim delom in izjavami si je pridobil kot človek in predsednik Združenih držav v težki uri spoštovanje in zaupanje vseh, ki niso glasovali zanj, pa se pošteno trudijo, da zmaga v tej vojni demokracija nad avtokracijo.

Sovražnik je centraliziral vso svojo moč, da odpadejo debate in mu je omogočena hitra in uspešna akcija. Tam je bilo lahko centralizirati avtoriteto, ker so ji jo avtokratje centralnih sil kar vzeli, ne da bi vprašali ljudske zastopnike za dovoljenje. Seveda mi živimo v demokratični državi, v državi z republikansko formo vlade. Pri nas ne gre stvar tako kot v Nemčiji ali Avstriji. V ameriški republiki lahko to moč podeli kongres osebi, ki vživa zaupanje, da je ne zlorabi. Ta oseba je predsednik Wilson. Vse njegovo dosedanje delo dokazuje, da to zaupanje zasluži.

Če smo prišli do spoznanja, da je v tem boju osredotočena moč potrebna za uspešno nadaljevanje vojne in končno zmago demokracije nad avtokracijo, potem moramo v interesu demokracije udejstviti to spoznanje. Zavreči moramo, kar smo spoznali, da je slabo in drobi našo moč in sprejeti moramo, kar govori, da je dobro in nam koristi. To je demokratično pravilo, to zahteva demokracija od nas, in Združene države ne bodo prav nič izgubile od svojega demokratičnega značaja, če kongres podeli predsedniku Wilsonu oblast, da po potrebi reorganizira vojne departmente in agencije. Če kongres to izvrši, bo najhujše zadel avtokrate centralnih sil in pospešil zmago Združenih držav in njenih zaveznikov.

Sovražniki so vprav s tem računili, da v demokratičnih deželah ni moč osretočena in da bo demokratične narode lahko premagati. Če kongres izroči v vojni neobhodno potrebno avtoriteto predsedniku Wilsonu, bo sovražnik spoznal, da se je zopet zmotil v svojih računih.

Na zapadni fronti je postal francoski general Foch vrhovni poveljnik nad zavezniškimi četami, ker je tako zahtevala potreba. Ta sprememba v poveljništvu se je izkazala kot velik uspeh. In ravnotako bomo veliko pridobili v Združenih državah, če kongres pooblasti predsednika Wilsona, da po potrebi reorganizira vojne departmente in agencije. Uspehe te spremembe bomo videli že po nekaj tednih in mesecih. Marsikdo bo potem rekel, zakaj nismo izvršili te važne spremembe že prej, ker bi imeli še večje uspehe.

Osredotočenje avtoritete zahtevajo potrebe v tem izrednem času in zato je Overmanova predloga na mestu.

Z.

Nemško ljudstvo bo zahtevalo obračun.

(O. F. Schuette v "Chicago "Daily News".)

Nemčija se nahaja sedaj v stadiju politične evolucije, ki je drama brez revolucijonarnega značaja. To je politična in ne osebna, narodna in ne dinastična evolucija, toda zato ni nič manj važna..

Nemčija, ki pride ven iz te borbe, kakoršnkoli bo že vojni rezultat, bo popolnoma nekaj drugega, kot tista Nemčija, ki je napovedala vojno Rusiji dne 1. avgusta 1914.

Nemško ljudstvo se je pričelo zavedati svoje situacije, kajti ono je, ki trpi in krvavi v tej vojni, ne pa Hohenzolerci. Da, oni vedo to, zato so prisilili kajzerja v pripoznanje tega fakta.

To ni vprašanje predelanja konstitucije, kajti to pride pozneje, morda šele potem, ko bodo razne premene že v veljavi. Celo v naši državi s strogo konstitucijonalnostjo, je bilo suženjstvo odpravljeno preje, kot pa je kongres sprejel dodatek proti suženjstvu.

Moč ljudstva narašča.

Nemško ljudstvo postaja vedno važnejši faktor v življenju države. Moč ljudstva v Nemčiji je stvar evolucije, stvar razvijanja.

Ravno to velja za nemški parlament. Pred vojno je bil le nekoliko več kot družba za razpravljanje pod vodstvom vlade. Vseboval ni nikake moči za premenitev vlade. Lahko je zadržal proračune, toda tudi proti temu je imela vlada dobra protiorožja, ki so nadvladala moč parlamenta.

Vojna je dala temu parlamentu drugo življenje. Ako državni zbor odkloni proračune danes, spravi to vlado v najkritičnejši položaj. In to vlada ve. Res je, da parlament sledi vladi in jo podpira; to taktiko zavzema skoro iz istih vzrokov, kot ameriški kongres, ki sledi in podpira Wilsonovo politiko. On čuti, da je to kritična ura za nemški narod, pa so se podali pod vodstvo vlade bolj, kot bi se v mirnih časih.

Vstop Združenih držav v vojno je pomagal nemškemu ljudstvu do moči bolj, kot katerakoli druga stvar dosedaj, kajti prišli so do spoznanja, da je pred vsem demokratičnim svetom nemška vlada največja zapreka svetovnemu miru. Socialistična konferenca v Stokholmu je še bolj potrdila to mnenje med nemškim narodom. Predsednik Wilson je zahteval, da mora nemško ljudstvo garantirati vse obljube nemške vlade v slučaju kakih mirovnih pogajanj, kar je pomenilo, da mora biti ta vlada odgovorna ljudstvu, da mora imeti značaj parlamentarne vlade.

Do takrat so Nemci smatrali vsake nasvete in zahteve zunanjih sil za preustroj nemške vladne forme za umešavanje v notranje razmere nemške države. V veliki meri še sedaj prevladuje to mnenje. Vseeno, prišli so vsaj do spoznanja, da njihova notranja politika igra veliko vlogo na zadržanje ostalega sveta napram Nemčiji. Naučili so se, da bo imela vlada, v kateri bo imelo ljudstvo odločujočo moč, zaupanje svetovne demokracije, ki bo v stanu vladati na podlagi pravičnosti.

Evolucija demokratiziranja Nemčije je zelo počasna. Ko je izbruhnila vojna, je ljudstvo sledilo kajzerju brez uprašanja ali ugovorov. Socialiste, ki so se zbirali okoli Liebknechta, so porinili na stran. Pozneje se je socialistična stranka razdvojila, ker je večinska frakcija šla tako trdno z vlado, da ni manjšini kazalo drugega, kot ustanoviti lastno stranko.

Premembe se že vrše.

V Nemčiji silijo na površje stvari, ki štejejo več za bodočnost, kot pa se more sklepati iz naslovov v listih o dnevnih dogodkih. Po vojni bo celo za strokovnjaške kronologiste težavno zasledovati vse dogodke in datume, v katerih so se dogajali, kajti vrše se tako hitro drug za drugim, da jim je le težko slediti. Ta statistika bo nekakšna manifestacija evolucijskega procesa. V več slučajih niti to ne, kajti razne resolucije za mir, štrajki, kancelarske krize, razne aretacije in politične premene so le neznani odmevi tega, kar kipi spodaj v reki ljudskih mas.

Spremembe imajo bolj individualni značaj, kot pa nam jih slikajo dogodki. Vojaki in častniki v zakopih so spoznali, kako fundamentalno enaka je človeška natura. Podedovani aristokratični naslovi so pozabljeni, le vojaški naslovi so ostali v varstvo discipline. V tej veliki krizi celo to izginja; skupno življenje in posebne razmere uplivajo na konservativnost socialistov in socializiranje konservativcev. To je bilo, kar je pomagalo h koaliciji katoličanov in socialistov za državnozborsko mirovno večino. Ti vplivi so vodili nemško socialistično večino in njihovo glavno glasilo "Vorwaerts" za lojalne pristaše in podpiratelje vlade ter kajzerja in tisoče socialistov se je sprijaznilo s principom monarhizma.

Ljudstvo oropano svoje moči za akcijo.

Če bi ne bil fakt, da vojna pritiska na življensko moč Nemčije in da bi vsaka večja individualna akcija lahko postavila državo v nevarnost, potem bi se dogajalo mnogo več dramatičnih dogodkov v procesu demokratičnega razvijanja Nemčije. Toda vojna kriza je dala tudi nemški vladi izredne moči in ljudje, ki bi se ji radi zoperstavili nimajo poguma za pritoževanje. To velja tudi za druge države. Zato ne smemo biti imenadeni, če se tudi nemška vlada skriva za vojno situacijo in vsled tega zahteva prosto roko v stvari, kar bi ji bilo v nasprotnem slučaju nemogoče. Vse se vrši v imenu zmage in v imenu varnosti države. Tu lahko iščemo odgovor in vzroke, zakaj je nemška vlada prisilila ljudstvo, da je dovolilo brez vsake večje opozicije pronemški militaristični program terorizma. Nemčija se nahaja pod obsednim stanjem in obsedno stanje ne vprašuje kako, zakaj. Dokarz "lojalnosti" v Nemčiji je mnogokrat udano molčanje brez vsakega ugovora. To pa bo dalo ljudstvu po vojni toliko več moči, da bo zahtevalo toliko večji obračun za vse te razmere in vlada, ki ima danes proste roke, bo presojo ljudstvu v detaljih, kadar prinese mir ljudstvu tiste moči, ki mu pripadajo."

*

To je eden serije člankov, ki jih priobčuje O. F. Schuette v čikaški "Daly News" o notranjih razmerah v Nemčiji. On je bil poročevalec omenjenega lista v strani Združenih držav in od tam Nemčiji do napovedi vojne od je šel v Švico; pred kratkim pa se je vrnil nazaj v Združene države. Ne rečemo, da ne pozna notranjih razmer v Nemčiji in tudi ne zanikamo, da bo "Nemčija", ko pride ven iz te borbe, kakoršenkoli bo že vojni rezultat, popolnoma nekaj drugega, kot tista Nemčija, ki je napovedala vojno Rusiji dne 1. avgusta 1914", kot pravi Schutte.

Danes je tu nepobit fakt, da v Nemčiji triumfira junkerstvo s svojim pronemškim, protiljudskim in protidemokratičnim programom. Militarizem je nadvladal Nemčijo in v vsi svoji glorij danes bolj kot kedaj poprej, kajti Hindenburgi in Ludendorffi so današnji pravi vladarji nemškega cesarstva. Razprave v nemškem parlamentu o mirovnih pogajanjih med Rusijo in Nemčijo in o mirovni pogodbi med Ukrajino in Nemčijo so dokazale jasno kot dan, da sta imela Hindenburg in Ludendorff ter njihovi pristaši glavno in odločilno besedo pri teh pogajanjih. Ljudstvo pa tolažijo z velikanskimi pridobitvami v prid Nemčije in jim obetajo nove, še "slavnejše zmage." Nemško orožje bo podjarmilo svet in nemška kultura bo širila civilizacijo med nenemškimi, ("barbarskimi") narodi. Nemško ljudstvo so opijanili z zmagami in podjarmljenji. Vsak drugi dan se slavi kaka zmaga; šole se zapro, otroci paradirajo in mesta so v zastavah. Zmago nad Rusijo so proslavljali na najbanalnejše načine. Glavnega cilja pa Nemčija v Rusiji še vseeno ni dosegla, kajti do danes še ne premagala ruske revolucije. Revolucionarni duh ruskega ljudstva je danes močnejši kot v prvih dnevih ruske revolucije in ta je, ki dela strah nemški in drugi avtokraciji.

Če se pomisli na žrtve, ki jih je moralo dati nemško ljudstvo v času te vojne, potem bi bilo nekaj čudnega, nekaj izrednega, če bi ljudstvo za vse to trpljenje in žrtve ne zahtevalo več pravic. Toda kakor rečeno, v Nemčiji triumfira danes militarizem in pristaši prave demokracije v Nemčiji so proti njemu brez moči, kajti maso so opijanili s slavo nemškega orožja. Vsedotlej, dokler ne bodo nemške armade enkrat pošteno tepene, bo v Nemčiji prevladovala moč militarizma, ki bo ogrožal ne samo nemško nego vso svetovno demokracijo. Zato pa je proti temu militarizmu potreben neizprosen boj toliko časa, da je poražen. Kadar se to zgodi, tedaj šele bo prišlo tudi nemško ljudstvo do tiste moči, ki mu pripada. Dokler bodo nad njihovimi glavami viseli nabrušeni meči in bajoneti, je to ljudstvo obsojeno v molčanje: če slabše pa bodo razmere, če zmaga nemški militarizem. Ljudska samozavest, posebno podjarmljenih narodov je prikipela do vrhunca, in ta ne bo mirovala poprej, da zavlada demokracija. To bo pomenilo pripravljanje na vseh koncih in krajih za nadaljno vojno, ki bo imela še hujši značaj in še večji obseg kot sedanja vojna.

Tu ima nemško ljudstvo hvaležno polje, da vrže militarizem iz sedla in pripomore k zmagi demokracije zase in druge narode.

DOPISI.

Collinwood, O.—V nedeljo, dne 7. aprila je tukajšno dramatično društvo Naš Dom priredilo igro "Miklova Zala". Tega dne sem se ravno vrnil iz vojaške službe in sem tako naletel na priliko udeležiti se igre.

Igralci so dobro rešili svoje vloge. Kritiko o posameznikih mi ni mogoče pisati, pač pa rečem le toliko, da so vsi zaslužili pohvalo. Dvorana je bila prenapolnjena občinstva. Pri tej priliki se je zopet pokazalo, kako zelo potrebujemo prostorno dvorano za dramatične predstave in druge priredbe. Zato je skrajna potreba, da tukajšni Slovenci zastavijo vse svoje moči, da se čim preje zgradi slovenski dom. Akcija za to poslopje se vrši že precej časa in stvar je sedaj v polnem teku in tako upamo, da bomo kmalo imeli svoj dom.

Tu je pričel izhajati nov list pod imenom "Enakopravnost", ki ima že veliko število naročnikov. List prinaša vsakdanje mestne novice, razne povesti in članke in je zelo priljubljen med ljudstvom. (Čudno, kajti mi do danes niti nismo vedeli, da izhaja, ker dosedaj še nismo dobili nobene številke tega lista, o katerem poročate, da je že zelo razširjen. Op. ured.)

Delavske razmere so še precej ugodne in tudi plače precej visoke; seveda, napram današnji draginji bi morale biti še višje.

V teh šestih mesecih, od k sem bil odsoten, so postavili v ko število novih tovarn in kot gleda, bo postal Collinwood središče industrije.

Mr. Janko N. Rogelj je se zelo zaposljen z listom, zato bo imel več tolikšna časa slišf Collinwood. Fenci so sedaj t že utrjeni in prehodi zamaš tako da ne bo mogel skoz, skočiti pa tudi ne, ker je pr sok.

Pečar Naglich skače ved krog fencov, kajti revež raz novi list in kot veste, so hlše vadno vse "ofenzane", zato ves strgan. Fencov je res ve jih je bilo svoječasno, ki pa kmalo zginili ker so postali stara pesem.

Pozdrav vojakom po ta ščih, posebno tistim, s kate sem se spoznal pismenim po

John Matjaži

OTROVANE ROZINE SO U RILE DVA DEČKA.

Briggsdale, Colo. — Otro rozine, ki so imele služiti prerijskim psom, so povz smrt 11-letnega James in 7-l ga Camerona.

Rozine so bile prepariran arzenikom in strihninom. D sta našla zavoj in povžila r Kmalu so se prikazali znak strupljenja in preden je zdravniška pomoč, sta bila d mrtva.

ZADNJE VEST

VELIKA DEMONSTRACIJ PRAGI.

Amsterdam, 15. aprila. — kal Anzeiger" v Berlinu je jel brzojavko, ki poroča o de straciji proti Nemčiji in za ž žene države in njene zaveznik

V mestni hiši v Pragi so z šli češki, slovenski in srbsk ski državnozborski poslanci sprejeli rezolucijo. Zunaj zbrala nepregledna ljudska ž žica, ki je z demonstrativ klici naznanjala, da se stri delom poslancev.

Glavna demonstracija se j vršila proti koncu zboro klici so dokazevali, da se lju ne strinja s politiko grofa C na, ministra zunanjih del. stvo je pelo protiavstrijske mi.

GROF ČERNIN JE ŠE

Amsterdam, 15. aprila. — zojavka z Dunaja poroča, grof Černin podal ostavk minister za zunanje zadeve.

Cesar Karl je sprejel os in je poveril Černinu posle strstva za zunanje zadeve, d ni imenovan njegov nasled

Grof Černin baje ni več je cesar Karl pisal princu B Bourbonskemu, ko je trdil, Francija pričela mirovna po nja. Tako poroča brzojavka kal Anzeigerju" v Berlin.

Cesar Karl je po dunajski javki odpovedal obisk v B pešto, kjer se je imela vršiti na konferenca, ki so se jo udeležiti grof Černin, dr. Se avstrijski ministrski predse general Arz pl. Strauss načelnik generalne štabe, in gi avstro-ogrski mogotci.

FRANCOZI IZVRŠILI U ŠEN NAPAD.

Paris, 15. aprila. — Vojni poroča, da so Francozi na nad Montdidierjem izvrši šen napad in se vrnili z uje

Poročilo pravi:

"V pokrajini Hangard Francozi izvršili uspešne lo operacije in zajeli deset s kov. Od 12. aprila smo tu 150 ujetnikov.'

NEMCI SE ZAMAN ZA VAJO V BRITSKE PO JANKE.

Z britsko armado v Fr 15. aprila. — Bitka okoli Englisa, blizo belgijske m so ga zasedli Nemci, se je zjutraj nadaljevala z vso ljo jo kot prejšnje dni. Britje pritiskajo na Nemce.

Napad na Bailleul, štiri zapadno od Neuve Englise, čakujejo vsak trenotek.

Vsa poročila od danes govore, da Britje drže sv stojanke in da so jih na m mestih zboljšali s protisa

Razno iz inozemstva.

Italijansko-slovanska konferenca v Rimu.

Rim, 15. apr. — V petek je bila zaključena konferenca zastopnikov Italije in raznih slovanskih narodnosti v Avstriji. Navzoči so bili tudi oficijelni zastopniki Francije, Anglije in Amerike.

Andrej Torre, liberalni poslanec v italijanski zbornici, je po konferenci izjavil časnikarskim poročevalcem, da je popolnoma zadovoljen z rezultatom. Pravi, da je konferenca dosegla popolno slogo med Italijo in slovanskimi narodnostmi v Avstro-Ogrski. Dalje je dejal, da so češko-slovaški prostovoljci že na italijanski fronti in po njegovem mnenju bo Italija apelirala tudi na Jugoslovane in Poljake, da pošljejo prostovoljce, posebno tiste, ki se rekrutirajo v Ameriki.

"Govor predsednika Wilsona je deloma kristaliziral aspiracije Italije", je rekel Torre. "Združene simpatije proti skupnemu sovražniku so prinesle končni člen, ki nas zdaj veže z drugimi manjšimi narodi. Včeraj smo še bili v konfliktu s temi narodnostmi, danes so pa združeni vsi naši interesi in vprašanje teritorija in svobode Jadranskega morja bomo reševali skupaj. Politika Italije kakor vse Evrope se izpreminja".

Torre je pripomnil, da v kratkem izide uradno poročilo o konferenci v Rimu. Sledile bodo še druge konference v Parizu in Londonu.

Večinski socialisti v Nemčiji sprejeli aneksijski program.

Amsterdam, 15. apr. — Iz Berlina poročajo, da je kancelar Hertling zagrozil z resignacijo, ko ga je obvestil Matija Erzberger vodja katoliškega centruma v rajhstagu, da voditelji parlamentarne večine še vedno vstrajajo pri zahtevi za mir brez odškodnin. Nato so se zedinili voditelji večine, da sprejmejo novi program vlade, ki se glasi, da mora Nemčija dobiti nazaj severne Francije in belgijsko ozemlje; obenem je večina sklenila zahtevati velike odškodnine od zapadnih zaveznikov.

Večinski socialisti so tudi sprejeli vladni program za aneksije. Berlinski "Taegliche Rundschau" piše, da je Erzberger lansko leto o času Bethmann-Hollwegovega režima sporočil zaveznikom po inozemskih žurnalistih, da je Nemčija pripravljena sprejeti mir za vsako ceno.

Haag, 15. apr. — Volilna reforma, katero je obljubil kajzer Prusiji, je bila te dni poražena v odseku nižje pruske zbornice.

Japonska se ne zmeni za protest bolševikov.

Tokijo, 15. apr. — Tukajšnji list "Niši-Niši" poroča, da bo japonska vlada ignorirala protest ruske vlade proti izkrcanju čet v Vladivostoku. Vlada smatra, da je bila njena akcija v Vladivostoku popolnoma opravičena, obenem pa izjavlja, da želi ostati v prijateljstvu z Rusijo.

Černin podal ostavko?

London, 15. apr. — Z Dunaja preko Amsterdam poročajo danes, da je grof Černin, avstro-ogrski zunanji minister, resigniral. Cesar Karl je sprejel ostavko.

(Ako je ta vest resnična, tedaj je grof Černin nedvomno odstopil vsled afere cesarja Karla, ki je o dokazih francoske vlade pred enim letom ponujal mir Franciji. Černin je zadnje čase skušal omiliti cesarja, toda pri tem je sam zagazil v blato, iz katerega se ni mogel izkobacati. Ministrski predsednik Francije Clemenceau je pa je pred nekaj dnevi nazval lažnikom.)

Velik požar v Friderichshafenu.

London, 15. apr. — Iz Ženeve poročajo, da divja velik požar v nemškem mestu Friderichshafen, ki je kakih 110 milj direktno od francoskega bojišča v nižji Alzaciji.

Cesar Karl je pisal tudi Italijanom.

Rim, 15. apr. — "Idea Nazionale" poroča, da je avstrijski cesar Karl ponujal mir tudi Italiji istotako kakor Franciji. Cesar je pisal papežu in ga prosil, da naj v imenu Avstrije posreduje pri italijanski vladi za mir. Vsebina pisma še ni obelodanjena, toda toliko je znano, da je Karl brez malega privolil v vse zahteve Italije.

To je bilo pred enim letom, ko so Italijani prodirali južno in severno od Gorice in ko je ruska revolucija prestresla svet.

Angleška delavska stranka nasprotuje irski konskripciji.

London, 15. apr. — Delavska stranka je naenkrat stopila v opozicijo proti prisilni vojaški službi na Irskem in delavski ministri se zdaj bavijo z vprašanjem, dali bodo podpirali vlado ali ne. Vsled tega je prišla Lloyd Georgova vlada v zelo resen položaj.

Carranza apelira za nevtralnost Mehike.

Mexico City, 15. apr. — Predsednik Carranza je objavil apel na časopisje v Mehiki, proseč ga, da se vzdrži pristranosti. Carranza pravi, da je dežela težko nevtralna, ko pa časopisje napada inozemske diplomate in prijateljske države.

Nemčija odgovorna za turške masakerje v Armeniji.

London, 15. apr. — Ruska boljševiška vlada je poslala protestno noto v Berlin zaradi masakerjev, ki jih izvršujejo Turki v armenskih pokrajinah. Boljševiki protestirajo v imenu narodnega sveta v Armeniji.

Nota, ki je bila pred par dnevi poslana nemškemu ministru zunanjih zadev in predsedniku državnega zbora, ima sledečo vsebino:

"Ofenzivi turških čet na kavkaški fronti je sledilo klanje vsega prebivalstva v Armeniji. Ženske in otroci so bili pomorjeni brez milosti in imetje mirnega prebivalstva je pokradeno in uničeno.

Mirovna pogodba, katero smo bili primorani podpisati v Brest Litovsku, pravi, da ljudstvo v deželah Ardahan, Kars in Batum samo odloča o svoji bodočnosti, toda dogodki, ki so se pripetili zadnje čase v teh deželah, pričajo, da Turčija ponavlja svoje stare zločine. Odgovornost za vse grozote, ki jih prebivalstvo trpi v krajih, katere so ponovno okupirali Turki, leže po našem mnenju na nemški vladi, ki je te kraje direktno prisodila Turkom.

Ljudski komisar zunanjih zadev odločno protestira proti taki zlorabi pravice samoodločevanja v Armeniji. Obenem zahteva, da Nemčija takoj poseže vmes in ustavi umor na debelo, krščanskega počenjajo Turki v Ardahanu."

Protest armenskega narodnega sveta, ki je bil poslan brezžično v Rusijo in katerega je obelodanila britiška admiraliteta, se glasi:

"Armenija, ki je bila za kratko dobo rešena stoletne sužnosti, je zopet poplavljena s krvjo. Čim so se umaknile ruske čete, so takoj pridrle v deželo divje turške čete, ki hočejo iztrebiti ne samo turške Armence, temveč tudi Ruse v Armeniji. Turška armada se pomiče proti Karsu in Ardahanu in spotoma mori krščansko prebivalstvo in pustoši deželo. Odgovornost za sedanji položaj in bodočnost Armenije pade popolnoma na Nemčijo, kajti Nemčija je zahtevala, da se mora ruska armada umakniti iz Armenije. Težko nam je verjeti, da bi bil civiliziran narod, kot je nemški, zagovarjal brestlitovsko pogodbo, ki pomeni za nas novo sužnost in trpljenje."

Badenska prosi za suspenzijo zračnih napadov.

Amsterdam, 15. apr. — "Frankfurter Zeitung" prinaša vest iz Karlsruha, da se je velika vojvodinja Badenska obrnila z uradno prošnjo na cesarsko vlado v Berlinu za suspendiranje zračnih napadov. Prošnja se glasi, da naj Nemčija poskuša doseči sporazum z vojskujočimi se državami za skupno opustitev zračnega bombardiranja mest, ki so izven bojnega pasa.

Meseca januarja so sovražniški letalci zmetali čez tono bomb na Karlsruhe, in to je napotilo badenske oblasti, da so naslovile omenjeno prošnjo na kajzerja.

Ameriške vesti.

DVELETNA SUŠA ŠKODUJE ŽIVINOREJI.

Dallas, Tex. — Dveletna suša je napravila živinorejcem na zapadnem Texasu veliko škodo. Črede se krčijo, ker prodajajo govedo ali jo pa pošiljajo na boljše pašnike.

I. N. McGray, ki lastuje živinorejsko farmo 175,000 akrov sveta, pravi, da že od 14. februarja 1916 ni pravega dežja.

Živinorejec pravi, če ne bo kmalu močnega dežja, da je težko prerokovati, kaj postane iz tukajšnje živinoreje.

V minolem letu je poginilo na tisoče glav živine vsled žeje. Živina je tudi silno trpela v januarskih in februarskih viharjih. Živinorejci pravijo, da bo na tisoče telet izgubljenih letošnjo spomlad, ker se krave nahajajo v zelo slabem stanju.

BREZVESTEN LOPOV.

Chicago, Ill. — Gdč. Adrienne Jeannert je naznanila detektivskemu departmentu, da jo je neki brezvestni lopov, ki je dejal, da se piše I. V. Farwell in biva v Lake Forestu, ociganil za $200.

Jeannertova je oglašala, da išče službo kot gospodinja. Nekdo jo je poklical telefonično, in se ji predstavil kot I. V. Farwell. Dejal je, da lahko vstopi kot gospodinja v njegovi družini, če položi dve sto dolarjev poroštva v gotovini. Jeannertova je pristala. Sešla se je z njim v mestu in naenkrat jo je dozdevni delodajalec vprašal, če je prinesla denar za poroštvo. Izročila mu je denar in dogovorila sta se, da pride drugi dan ponjo. Prišla je drugi dan na dogovorjeno mesto, toda o malopridnežu ni bilo duha ni sluha.

DEZERTER PRIJET. UMOR RAZKRIT.

Denver, Colo. — 17letnega Horace St. John Clarka sta slaba druščina in igranje za denar privedla tako daleč, da je dezertiral iz regularne armade in se udeležil hladnokrvnega umora.

Policija v St. Diegu, Cal., je iskala že dalj časa Clarka in 23letnega W. B. Grissoma. Osumljena sta bila, da sta dne 9. januarja umorila šoferja Frank McCrearyja. Zdaj sta oba ptička pod ključem. Ko so ju prijeli sta navedla napačni imeni. Grissom je trdovratno tajil vse, mladi Clark se je pa podal in priznal zločin.

Dejal je, da je vstopil v armado v Leadvillu in poslali so ga v Camp Kearny, Linda Vista, Cal. Tu je bil dodeljen kompaniji, v kateri je bil Grissom korporal. Dne 9. januarja ga je Grissom pregovoril, da sta dezertirala. V San Diegu je Grissom najel avtomobil, da napravita precej poti, preden izsledе v taboru, da sta pobegnila. Blizo Lemon Grova je Grissom ukazal McCrearyju, da ustavi, in ne da bi kaj dostavil, ga je hladnokrvno ustrelil.

Mrtvega McCrearyju sta vrgla med visok plevel. Grissom je po umoru šofiral. Blizo mehiške meje se je avtomobil ustavil. Pognati ga nista mogla, pa sta ga pustila na cesti.

Šla sta v Mehiko. Hodila sta od mesta do mesta in vrnila sta se zopet v Združene države. Pred mesecem dni sta dobila delo na Smithovi živinorejski farmi.

Po izvršenem umoru je policija iz San Diega preiskala zapuščino dezerterjev v vojaškem taboru. Iz listov je pronašla, da Grissom dopisuje mnogim ženam v Denverju. Denverska policija je bila obveščena, da naj pazi na dezerterja. Pred nekaj dnevi je neka bivša Grissomova ljubica obvestila policija, da je dobila pismo od Grissoma. Pisal ji je iz Buttesa, Colo. Poizvedbe so dognale, da sta dezerterja na Smithovi živinorejski farmi.

ROPARSKI UMOR.

Philadelphia, Pa. — Trije banditje so skušali oropati dragulјarno Charles J. Martina.

Banditje so zahtevali od Kempterja, da jim zaukaže dragulje. Ko je gdč. Robinsonova pokazala roparjem predal z zlatnino in dragulji, so ga ji hoteli tolovaji iztrgati. Dragulјar se je postavil v bran, toda neki bandit ga je ustrelil v glavo, njegovo netjakinjo je pa pobil s silnim udarcem na tla. Po izvršenem ropu so banditje zbežali. Za njimi je hitel Charles Martin, kateremu so se pridružili nekateri policaji. Naenkrat se je neki bandit obrnil in ustrelil. Martin se je zgrudil smrtno zadet na tla.

Nekoliko kasneje so prijeli John Morrisona in James Murrayja, ki sta osumljena umora in ropa. Na policiji sta izjavila, da sta prišla iz New Yorka.

VSAK pravdnik Slov. Narodne Podporne Jednote se naroča na "Prosveto".

NA PRODAJ JE

80 akrov obsegajoča farma, rodovitna zemlja. Proda se pozmerno nizki ceni. 30 akrov je že izčiščenega, zasejano z deteljo in travo, drugi del pa je poraščen s trdim lesom. Proda se tudi 20 glav goveje živine, torej 10 krav in druge so pa telice; proda se tudi par konj, vsa potrebna priprava, kot grablje, stroj za košnjo, plug, brane itd. in osem prašičev. Cena za vse skupaj je le $5,200. Za vsa nadaljna pojasnila o nakupu se obrnite pismeno ali pa osebno na: John Kirn, Box 62, Wilard, Wis.

PROF. DR. MULLIN

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411—4th Avenue

(NA SPROTI POŠTE)

PITTSBURGH, PA.

ELEKTRIČNA PREGLEDBA S X ŽARKI.

Star in skušen zdravnik, z 26 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pljuča, želodec, obisti, trganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni moških. Ozdravi vsako bolezen katere prevzame v svoje oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in odstalih delov sveta zdravila. Nizke cene. Nazvet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. zjutraj do 8. zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 12. popoldne.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vegrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 96, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Josef Kuhelj, 9469 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cleire, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

John Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taučher, 874 Ahaay Ave., Rockspringe, Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa.
John Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Milkavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE": John Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK: P. J. Kern, M. D., 6302 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. uprav. odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov: JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov: JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VERBINE, ki niso bile rešene prvo in drugo instanco, se pošiljajo na naslov: ANTON HRAST, Box 140, Canonsburg, Pa.

VSI DOPISI, naznanila, članki, denarne itd. pa "Prosveto" se pošiljajo na naslov: UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" se rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu navedan, ako želite, da bo vaša stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob osmi uri popoldne.

DELO DOBI

dobro izučen krojač. Želim dobiti dobrega in izučenega delavca za stalno krojaško delo. Zglasi naj se pismeno ali pa osebno na naslov: V. Kadič, 505½ Brood St., Johnstown, Pa.

IŠČEM SVOJEGA PRIJATELJA

Frank Sterna. Pred dvemi leti sva bila skupaj v Butte, Mont., in pred enim letom se je nahajal v Aurori, Minn. Če kdo cenjenih rojakov ve za njegov naslov, naj mi ga naznani, ali pa naj se mi sam priglasi; poročati mu imam nekaj zelo važnega. Frank Stružnik, P. O. Box 224, Black Diamond, Wash.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Kansas, Pa.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE $100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi pošiljamo denar vsaki poljubnem v stare domovine po najnižji ceni.
Pladujemo 4 odstotne obresti na hranilne vloge.
MOČNA, KONSERVATIVNA. NAPREDNA INSTITUCIJA.

Če nastanejo nerednosti v ledvicah je treba zdravniško pomoč, da hitro ozdravite in dobite svojo prejšnjo moč. Priporočamo ljudjem, da poskusijo

Severa's Kidney and Liver Remedy

(Severovo zdravilo za obisti in jetra), dobro znano zdravilo proti nerednostim na ledvicah in jetrih, nerednemu odhodu vode, oteklim nogam, glavobolu, ki navadno naznanja, da ledvice niso v redu. Cene so 75c in $1.25 v lekarnah.

Slabi živci potrebujejo nove pomoči za boljše delovanje. Ako se tega ne stori, postane bolezen kronična in je je zelo težko zdraviti. Vi bi morali poskusiti

Severa's Nervoton

(Severov Nervoton) in hitro boste priznali, da je to dobro sredstvo in zdravilo za zdravljenje slabih živcev, histeričnega spanja ali insomnije, pešanja živcev ali nervoznosti. To zdravilo naj se rabi vselej, ko je pomoč za vaše živčevje ali proti vtrujenosti živcev potrebna. Nikdar ne boste obžalovali tega. Cena je $1.25 v vseh lekarnah.

Izpuhljaji so dobro znani vsled njih hude serbečine in bolečin po životu. To je znamenje, da je kri nečista. Ravno sedaj v spomladanskem času, so ljudje navadno podvrženi različnim takim boleznim in se navadno slabo počutijo. Za te pa potrebujejo krščistilno zdravilo, da si tako odpravijo take sitnosti. Vsem, ki na enakih trpe boleznih priporočamo, da pričnо takoj rabiti

Severa's Blood Purifier

(Severov Krščistilec), izvrstno spomladansko zdravilo za čiščenje krvi. S čiščenjem krvi boste preprečili nove izpuhljaje, ture, mazule, glavobol in druge bolezni, ki navadno sledе, ako se ne drži kri čista. Vzemite to zdravilo vsako spomlad. Cena je v vseh lekarnah le $1.25.

Čitajte kaj piše Mr. Frank J. Novaček iz Whitemouth Lake, Man., Canada: "Trpel sem na serbečinah života skozi tri mesece. Poleg mr je pa še hudo peklo po vsem životu in celo kri se je pokazala na več mestih prizadeta. Nisem mogel spati vsled teh bolečin. Potem, ko sem poskusil razna zdravila zaman, sem slučajno čital oglas v Severovem Almanahu in sveda v njem — tudi o Severovem Krščistilcu, Severovem kožnem olju in Severovem zdravilnem milu za kožo. Naročil sem to zdravilo in ga rabil po priloženih predpisih. Po uporabljenju tega zdravila so se izpuhljanja izgubila in moj život je postal zopet zdrav ko še nikoli prej. Sedaj tudi lahko mirno spim ponoči. Jaz priporočam to vaše zdravilo vsakomur."

Severova zdravila se prodajajo v vseh lekarnah. Če za slučajno ne morete dobiti tam kjer živite, postlite vaše naročilo naravnost nam!

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Ia.

Žene in dekleta morale bi vedno imeti pri rokah kakšno dobro zdravilo, ki naj bi jim pomagalo vzdržati njih telo v dobrem stanju. In za take slučaje je

Severa's Regulator

(Severov Regulator) naj rabijo žene, ker je njih zvesti prijatelj, kadar zbole. Nam je to znano iz raznih pisem, ki jih prejmemo iz vseh krajev v deželi. To hitro deluje in pomaga točno urediti notranji sistem života. Cena je $1.25 v vseh lekarnah.

Kronično zapiranje blata oslabi bolnika in lahko prinese hude posledice. Vsled tega je važno, da se ga takoj prepreči. Ako traja več kot en dan, tedaj je čas, da se ga pretene. Rabite

Severa's Balsam of Life

(Severov življenski Balzam) je pokazal svojo vrednost pri zapiranju blata, neprebavnosti, bolečinah v želodcu ali jetrnih boleznih. To je izvrsten pripomoček za dobro prebavo, in zato naj se kot primesek z drugimi zdravili pri zdravljenju različnih bolezni. Cena je 85c v vseh lekarnah.

VELIKA VAS

ROMAN

Francoski spisal EDGAR MONTEIL
Poslovenil F. K.

(Nadaljevanje)

"Naj store, kar hočejo," zavpije Galtier v množico, "saj jim ne bo nič koristilo. Glejte, imam puške in drugo orožje doma, lahko jih nabašem, če bi se bal kakega nasilja te sodrge, ki je sedaj na krmilu. Ali mislite, da jih bašem? Nikakor, spim mirno in opozoril sem tudi svoje prijatelje, naj obesijo doma orožje. Ali veste, kako bomo premagali sovražnika z enim samim udarcem? Z glasovnicami! Bodite brez skrbi."

Tako je govoril Galtier in dasi je bil tudi v skrivnem strahu, kazal se je jako samozavestnega in gotovega, prosil je tudi svoje prijatelje, naj se kažejo ravno taki.

Republikanci so se zbirali sedaj pri Galtieru, vsakdo je prinesel časopis, katerega je dobival.

Nekega večera pa pride v njih veliko začudenje predstojnik zglaševalnega urada.

"Kaj nam prinaša čast vašega obiska, gospod predstojnik?" vpraša Galtier.

"Nisem več predstojnik zglaševalnega urada."

"Ah, nemogoče."

"Da, odstavljen sem."

"Moje najtoplejše čestitke!"

"Slutim, da se imam zahvaliti za to gospodu pl. Slepiču. Ali na tem ni nič. Navadil sem se Roybone in moji ženi, ki je kakor veste, bolehna, prija to podnebje jako dobro, ostaneva torej tukaj. Gospodje, živel sem do sedaj sam za se, ali moj položaj je bil težak. Danes sem prost, in prišel sem vas prosit, gospodje, dovolite mi prostor v vaših vrstah. Jaz sem sicer še jako zmeren republikanec, toda odločen nasprotnik 16. maja."

"Francois", pokliče Albert svojega slugo, "prinesi urno iz kleti nekaj steklenic sekta. — Gospod Pelussin, hočemo novinca, ki nam pade kakor iz oblakov, vredno proslaviti. Prosim, sedite in bodite nam srčno dobrodošli."

Pelussin je bil edini državni uradnik, ki je bil odstavljen, drugi so bili tako reakcijonarni. Mirovni sodnik je bil vedno strožji, da, izpremenil se je celo v zver, če je prišel kak republikanec pred njegov sodni stol.

Posebno živo se je pa kazala duhovščina, njene pridige so bile polne strupa. Prošnje in spokorne molitve so bile dobro obiskane, ženske so kar drle k spovednicam, toda videlo se je jako malo moških, manj kakor v navadnih časih, celo v Royboni, sedežu pobožnih.

Župan, vedno v svečanem črnem oblačilu z belo ovratnico, je hodil — za njim Felibien in Tenin, zadnji pa poljski čuvaj — po okraju in pravil možem: "Kaj pa je to?" Včeraj zvečer že zopet niste bili v cerkvi. Svetujem vam, pojdite, če nočete pozneje kakih sitnosti."

Take besede so prinesle prepir v drugače mirno hišo.

"Ali si slišal, kaj je rekel gospod župan?" so vpile žene. "V nesrečo nas bo pripravilo, ker nočeš poslušati župnika tiste pol ure. Kaj pa ti škoduje, če greš v cerkev?"

"Tako?" odvrne mož, "ti hočev naj mirno poslušam, kako me imenuje župnik s prižnice podleža, lopova, roparja, me zmerja z mrhovino in daje druga lepa imena?"

"Saj ne pravi, da misli s tem tebe."

"Toda republikance, in ker sem jaz tudi..."

"Saj ti ni treba tako vpiti, da te slišijo vsi sosedje."

"Ali jaz hočem sam razupiti, da slišijo, da sem za republiko in republikance, da se imenujem s ponosom republikanec! Kajti republikanci v Royboni so pošteni ljudje, reakcijonarci pa so oderuhi in tatovi — da, to so!"

"Lepo te prosim, bodi samo previden," pravi žena, "kaj naj se pa zgodi z otroci, z menoj, če si ti pripeti kaka nesreča?!"

Ali vsi možje niso bili tako odločni, in ne vse žene tako popustljive, večkrat se je pripetilo nasprotno.

"Pojdi z menoj v cerkev," so rekle druge, "ker greš že ob nedeljah, ti je pač vseeno, če greš še vsak dan zvečer."

Če so spravile žene svoje može tako daleč, šle so potem še dalje in jih napodile v spovednico.

"Ali slišiš ,kaj pravi župnik? Slabo se bo godilo onim, ki ne izpoljnujejo svojih verskih dolžnosti. In v časopisih, katere nam dajejo, stoji, da bodo republikanci zaprti. Pojdi k spovedi, mož, glej, kaj pa je na tem? Rečeš kar se ti zljubi, greš pa potem lahko k obhajilu in pustili nas bodo v miru."

Žene tudi niso več pustile, da bi brali njih možje republikanske časopise. Ko so prišle domu iz spovednice, so rekle: "Gospod župnik je rekel, da onim, kateri bodo brali, ali imeli v hiši slabe časopise, ne da odveze. Sicer pa je res, kakor je rekel on: zakaj izdajaš denar za drug časopis, ko ti prinese župnik vsak dan 'Nouvelliste,' župan pa 'Pais' zastonj?"

"To pa ni moj časopis, ko sem republikanec . . ."

"Ne govori tega, kaj pa imaš od tega, če si republikanec?"

"Kaj se ima od tega?! Prost sem!"

"Prost! Lepa beseda. Prost, to se pravi, ti lahko sneš kos kruha, če ga imaš."

"Da," odvrne kmet, "prost sem in lahko snem svoj zaslužen kruh v miru. Moji stari stariši so spoznali, kaj se pravi neprost. Pred revolucijo so vseli kmetom kar kruh iz peči, žene in otroci so bili pa tepeni, če so skrili pest žita."

"Ali sedaj ni več tako."

"Gotovo ne, ali če se izpolni duhovnom njih volja, bo pa zopet ravno tako. Ne, o kralju nočem nič slišati. Bil sem tebi na ljubo v cerkvi, ali to je tudi dovolj, pusti me v miru, ali se ti bo pa slabo godilo."

Le malo ženam se je posrečilo, da so spravile svoje može k spovedi in obhajilu, in da so zmetali preje republikanske časopise na ogenj, toda nekaj jih je bilo vendar in župnik jih je odlikoval s tem, da je prebral njih imena s prižnice.

To jih je pa zopet ujezilo in bil je malokdo, ki bi si ne mislil: Le počakaj nekoliko, na dan volitve, ko ne bo videl nihče moje glasovnice . . .

Oblasti so pomagale duhovščini v boju zoper republikanske časopise: prepovedali so prodajalcem, jih prodajati, zagrozili so jim celo, da jim vzemo pravico prodajalne, če jih dobe pri tem.

Ko je izvedel Galtier o tem, poklical je prodajalca časopisov v Royboni, z imenom Roulot k sebi in mu rekel: "Prepoveduje se vam prodaja republikanskih časopisov?"

"Da, gospod Albert."

"Dobro, vi jih ne bodete več prodajali, vzamem vas v svojo službo za republikansko propagando, delili bodete naše časopise brezplačno."

"Toda, gospod Albert, ali bodo republikanski časopisi tudi prišli?"

"Gotovo, dobivali jih bomo po pošti."

"Vprašam le, ker sem slišal, da je poklical mirovni sodnik poštnega upravitelja k sebi in ga vprašal — na višje povelje — če je pripravljen pridržati časopise, od katerih dobi zapisnik?"

"Ali je mogoče?!"

"Da, gospod Albert, poštni upravitelj pa je odgovoril, da nima pravice pridržati poštnih pošiljatev, ne pisem ne časopisov, da ima nalog paziti, da se kaj ne izgubi in da se ne more spustiti nikdar v kaj takega. Nato odgovori mirovni sodnik, da se je samo prepričal, če je pošta zanesljiva. Ko sem to slišal, sem si takoj mislil, da bodo skušali preprečiti, da pride kak republikanski časopis v Roybono."

"Hvala vam, Roulot," pravi Albert, "kakor že bo, za sedaj ostanete v moji službi."

Albert Galtier gre takoj k Allardu in mu pove, kaj je izvedel.

"Ti so dobro znan z poštnim upraviteljem," mu pravi, vprašaj ga, če je v resnici tako."

Allard hiti takoj, da poizve zaželjeno, ko se je vrnil, je poročal Galtieru: "Stvar ni samo popolnoma res, poštni upravitelj je celo pripravljen, da bo odstavljen."

"Odstavljen?"

"Da, v Cremienu je bil slučaj enak, mi je pravil, prišel je kar nov upravitelj, stari pa je bil odslovljen, ne da bi bil prestavljen kam drugam."

"Torej tudi to, sedaj pa je čas, da pričnemo tudi mi resno. Moram iti takoj v Grenobl."

"Da, to bi bilo dobro, ali počakaj še nekoliko dni."

"Da bom videl procesijo romarjev?"

"Da, to sem menil."

"Ali veš, da je hotel Monestrel Lucijo vzeti s seboj?"

"O . . .!"

"Ali mati se mu je takoj zoperstavila, bila je divja kakor zver, če ji hočeš vzeti mladiča."

"Iz strahu pred moškimi, ki ji roje vedno po glavi."

"Da, tako, da bi bil skoraj primoran misliti . . ."

"Tiho, ne pozabi, da govoriš o svoji tašči. Kaj pa pravi Lucija o tej božji poti?"

"Lucija? O, ona je republikanka in svobodomiselka."

"Srečen mož, ne dobiš samo lepo, ljubeznjivo, temveč tudi pametno ženo in če bi ne bil star samec in tvoj prijatelj, bi ti bil nevoščljiv."

XX.

Romanje k "Naši ljubi gospej."

Duhovščina okraja je bila lahko zadovoljna s priprošnimi molitvami. Dobili so nekaj spokorjenih ovčic, in miloščine se je tudi nabralo precej, toda z romanjem ni hotelo iti tako lepo.

Bil je čas žetve in kmetje niso imeli veselja puščati doma polja in zapravljati drugje denar. Galtier, Crillon in Allard so obiskovali vedno svoje krajevne skupine in opomnjali ljudi, da nameravano romanje ni drugega, kakor volilna spletka. Tudi so se upirali možje, ki so imeli čedne žene, da bi se vdeležile te božje poti, saj so vedeli, kaj se pri takih priložnostih vse godi. Možje, katerih žene so bile stare in grde, niso imeli nič proti temu. Samo mladi fantje in dekleta so se veselili, ker so pričakovali mnogo zabave, starim se je pa zdelo škoda denarja, zato vdeležba ni bila velika.

Prišel je določen dan, ali romanje je moralo biti preloženo, ker je bilo premalo ljudi.

Župnik je pisal škofu, da jih spravijo že skupaj, samo če se obljubi ljudem, da se jih bo izdrževalo celo pot z vsem.

Prišel je odgovor: župniku je bil na razpolago potreben denar.

Župni upravitelji so naznanili s prižnice, da bo romanje 15. avgusta, na Velikega Šmarna dan, in da imajo udeležniki prosto hrano in prenočišče.

Vresnici se je domenil župnik Mingral s predstojnikom samostana, kamor so bili namenjeni, naj skrbi za oskrbo uglednejših vdeležencev, za revne se pa ni brigal, prenočili bodo lahko v cerkvi, kdor pa bo lačen, naj gre k peku.

Ob šestih zjutraj so imeli oditi.

Imenovani dan je bilo že od dveh do štirih po vaseh okraja vse živo. Pred župniščem so se zbirali kmetje in šli potem v Roybono, kjer so se pridružili drugim. Župniki in kaplani so šli v župnišče, romarji pa so posedli na stopnice hiš, ali pa na stole, katere so jim posodili prijazni ljudje, ali pa kar na rob ceste, nekateri pa so se poizgubili po krčmah, ali pa so govorili z Roybonenčani, ki so bili, dogodku na čast, že jako številni na cesti. Pred zaprto klubovo kavarno so postajali radovedno v gručah in brali tablo z napisom, ki pa je bila vedno odtrgana od neznane roke, Galtier pa je vsakokrat pustil napraviti drugo še večjo, z še večjimi črkami.

(Dalje sledi.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Benes Trebizsky.

TRETJI DEL.

DOMOVINI.

(Nadaljevanje.)

Jitruška je bila tudi, kakor da je pustila svojo mlado dušo v Bukovskem pod razvalinami, kjer je bilo vse zameteno s snegom in koder je poletaval le kragulj — oni, o katerem je rekel vlhevec, da je to Niklotova duša. Neprestano so jo mučile misli, da postane mlada vdova in da si bo morala, ko prihodnjo pomlad zopet zazelenijo lipe, okrog glave ovijati venec iz njihovega listja.

Nenavadno zamišljen je bil tudi starosta Ljudevit, in mati Živena si je na skrivnem pogosto brisala s predpasnikom oči. Tako naglo je minula njuna sreča, in v stari glavi se jima je z večjo in večjo silo vrivalo vprašanje: "Zakaj?" —

Sobhrd in Vratislav sta si dan na dan kratila čas z lovom, naj je bilo vreme kakoršnokoli. Toda ko kor da sta njuna loka izgubila prožnost in kakor da jima je vedno veter zanašal pušice, da nista zadela cilja. Vedno sta se vračala praznih rok . . . In nad njima je popolnoma nizko letel vran, čudno, da se s peruti ni dotikal njunih obrazov, in ko sta pomerila nanj, se mu je izdri iz kljuna krik kakor da se jima posmehuje, in puščici sta se nedaleč od njih zarili v tla . . .

"Prečuden kraj . . . Ne hotel bi v njem umreti, nerad bi pustil v njem svoje kosti . . . Na prsi mi lega vsak dan bolj dušeča teža . . . .

"In meni šele, prijatelj!"

Soběhrd prime na to svojega prijatelja, knežiča Vratislava za roko in se zagleda v njegovo obličje, da postane Přemisloveu pri tem pogledu tesno pri srcu . . . — "Vse se za te še lahko obrne k dobremu . . ."

"Le pod enim pogojem!"

Soběhrd je te besede vrgel iz sebe, in zdelo se je, da so ga ne vem kako utrudile.

"In pod katerim?"

"In hočeš to res vedeti?"

"Ali še vedno ne zaupaš, Soběhrd! — In vendar si se o moji odkritosrčnosti že mnogokrat lahko prepričal!"

"Tiče se tebe, vas vseh . . . Bolje bi bilo molčati!"

Soběhrd se je udaril s pestjo ob čelo.

"Tem bolj si mi dolžan zaupati . . ."

"Če hočeš, vedi . . . Če bi se tvoj svitli oče zopet vrnil k nam . . ."

"Če bi se pot ponesrečila?"

"Da . . . hotel si vedeti . . . in zdaj se ne čudi . . ."

Vratislav se je stresnil pri mrzlih besedah, ki so prišle preko Soběhrdovih ustnic . . .

"Ne razumem te . . ."

"Potem ti moram pojasniti vse. Če sede tvoj oče na vojvodski prestol, pride drug ženin po tvojo sestro, drug jo odpelje seboj, ubogega Soběhrda se ne bo nihče niti spomnil, tvoj svitli oče bo iskal zaveznika, in tvoja sestra je najtrdnejša vez in najvabljivejše sredstvo . . . Odpusti Vratislav, da govorim tako odkrito . . . Morebiti bi mi za teden dni več ne bilo mogoče . . ."

Nato sta mladeniča umolknila in po poti proti Malhovu ni tihote, ki je nastala po celi pokrajini, motil nobeden niti z besedico . . .

Le Draguška je bila kakor da je že od nekdaj v tem kraju. In tej Premislovi hčeri je bilo najprijetneje izven Malhovskih vrtdb. Često jo je bilo videti na strani očeta Dobrogosta, ko je stopala z njim pod strehe, na katere je sedla Morana . . . In ljudem se je zdelo, da je na strani tega duhovnika najčistejše ljubezni stopil pod njihove strehe angelj miru, da bi otrnil z vraskovitega čela mrzle kaplje smrtnega potu, da bi šepetal trepetajoči duši besede najslajše utehe . . . in kako so jo pomodrele ustnice blagoslavlja, kako ji želele vse najboljše! . . .

"Da bo to enkrat naša kneginja? — Kako rad bi vstal iz groba, kako rad bi potem živel? — Mojih dni je že veliko število, let že blizu sto, za življenje, ki ugaša, mi ni žal; toda potem bi vstal vendar le rad — zelo rad! — Ona bo naša kneginja!"

In stara, stoletna glava na priprostem vzglavju je pri teh besedah legla k poslednjem spanju.

"Vendar ni bila na Jitruščini svatbi zastonj z danskim kraljevičem . . ."

"Z našim knezom . . ."

"Seveda — seveda, človek se takih izpremenb ne more niti privaditi . . . Ko sem bil še deček, smo Dance preklinjali, in ko umiram, jih blagoslavljamo . . . Odpustite moji glavi! — Tako se izpreminjajo časi, tako beži ta sve . . ."

Starec na ležišču je dihal počasneje in počasneje . . .

Po celi Malhovski okolici ni bilo hiše, ni bilo koče, kjer bi pri postelji, na kateri je umiralo bodreeko življenje, ne bil stal oče Dobrogost . . .

In ko zaradi solz niso videli in zaradi plakanja pod strehami niso slišali, so pri Draguščini prikazni spregledale oči in pri njenih besedah so zopet slišala ušesa . . .

"Kdo bi mogel biti enkrat naši deželi ljubša kneginja in celemu ljudstvu boljša mati kakor Draguška . . . Kakor kri naše krvi je, njen jezik je kakor naš, in vera v bodrecki deželi bo kmalu povsodi kakor njena vera!"

Le vlhevci, ki so se kake tri ali štiri tedne v večjem in večjem številu plazili po okolici, so skušali preprečiti ljudstvo, da je ta deklica vila, katero je poslal nad nje Črnobog, da si jih najprej vkroti in ovije okoli prstov ter se nato izpremeni v zlo, da bo pri njenem dihu povsodi vse poginilo in da se je ne bodo mogli iznebiti niti v življenju niti po smrti . . . Toda verjelo jim je jako majhno število ljudi . . .

Prebivalci Malhovskega gradu so živeli dan za dnevom pravkar opisano življenje.

"Sam Bog ve, ljuba moja, kakšni dnevi nas čakajo!" je rekla gospa Adleta kaka dva dni pred svetim večerom . . .

Po vaseh so se povsodi pripravljali na letošnje praznike kar najslavneje so mogli . . . Prvič jih doživi, ne da bi čutili na svojem tilniku zatiralčevo nogo, prvič zapojo iz duše: radujmo se — veselimo se — —.

Premislova soproga je hotela še pristaviti: "Ali niso srečnejši stokrat srečnejši od nas? — Tudi pod najrevnejšo streho . . ." Toda umolknila je; žal ji je bilo že tudi za prejšnje besede, kajti Draguščino čelo se je pokrilo z oblačkom, ki mladi duši ni nikdar k dobremu . . . Samo sklonila se je in poljubila Draguško na cvetoče lice.

V sobi, katere stene, tla in strop so bili sestavljeni iz umetno izrezljanih bukovih paličic, je zavladala za trenotek tihota; toda hitro je bila prerušena . . . Vstopil je oče Dobrogost, njegovo obličje je žarelo v nenavadni radosti, takega izraza na njegovem obličju že mnogo let ni bilo videti . . . In zdelo se je, da vsled notranje razburjenosti ne more spregovoriti niti besedice . . .

Spodaj na dvorišču je bilo slišati glasno govorjenje, zdaj in zdaj tudi nekaj kakor vriskanje, glasovi so postajali močnejši in močnejši . . . Takega šuma tukaj že dolgo ni bilo . . .

Oče Dobrogost je še vedno molče stal na pragu, njegov pogled se je vpiral na mater in hčerko, ki sta se privijali druga k drugi, kakor bi se bali, da pridejo časi, ki ju ločijo na veke . . .

V beli glavi očeta Dobrogosta se je porodila prečudna misel; ta da prišla je kakor blisk in se tudi kakor blisk izgubila . . .

(Dalje prihodnjič.)

PROSIM

slovenske ujetnike v ruskem in italijanskem ujetništvu, da mi sporoče, če vedo, ako je moj brat Ignac Naglič, doma v Žireh pri Idriji, še živ ali ne. Zadnje pismo sem prejel od njega pred dvema letoma iz Neumarkta, Gornje Štajersko. Služil je pri 20. lovskem bataljonu. Kdor mi naznani kaj o njemu, dobi dva dolarja nagrade. Moj naslov je: Frank Naglič, P. O. Box 228, Dunlo, Pa., U. S. A.

Rad bi izvedel

za mojo ženo, katera je pobegnila dne 26. marca 1918 z Androm K... kolis, rodom iz Galicije, stara 28 let. Vzela sta seboj osemletno hčerko Marijo, katera je na kr... ko ostrižena, in petletnega sina Štifa in štirimesečno dete z imenom Ani; moje žene ime je Z... fija Druščak. Ona je pet čevljev visoka in ima neko rudeče znamenje na licu; fantek Štif ima pa o... žgana prsa. Cenjeni rojaki, ... kdo za nju ve in mi jih naznani, mu dam $25 nagrade. Nahajata se nekje v Chicagu ali pa v D... troitu, Mich. Andrew Kokol... ki je odpeljal mojo ženo, ima tudi svojega sina s seboj, kateremu ime John in je star 13 let. Kako hitro mi jih kdo naznani, mu da... $25.00 nagrade. Vsa pisma je n... sloviti na moj naslov: Niko... Druščak, P. O. Claghorn, Pa., (I... diana County.)

Potrebujemo

20 mož za delo v raznih oddelkih in na dvorišču
35c do 37c na uro,
poseben bonus 3c
na uro
STALNO DELO,
čas in pol za nadurno delo.

Standard Chemical Co.,
Canonsburg, Pa.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Av., Pittsburgh, Pa

Bolezni, ki prihajajo po vodi... odtoku zdravim po okrajšani metodi. Kdor hitro opazite, da vam gonoreja moč... množnost, to čakajte, temveč pridite k... jaz vam jo bom zopet povrnil.

Sušenje cevi, ki vodi iz mehurja odv... vim v kratkem času. Hydrocele ali vo... kilo zdravim v 30 urah in olajšam bo... ornejše.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bo... šilna v križu in krčiu in vdanji ud ... opuščanju vode, zdravim z gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otek... hrbtenice, ščrcelo in druge bolne bolez... ki nastanejo vsled nedelje krvi, zdravim v kratkem času in ni potrebno bolet.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah ... petkih od 9. zjutraj do 5. popoldne ... torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zj... traj do 6. ure zvečer.—Ob nedeljah ... do dveh popoldne.

Po pošti se dela... — Pišite zadevo... Ne pozabite imena in številke!

Zdravim samo moške ... bolezni.

ZELO KORISTNE STVARI.

Razpošiljam razne suhe rože in druge pripomočke ki so opisani v knjigi "Domači zdravnik."— Imam tudi mnogovrstne dišave ki so opisane v kuhinjskih knjigah in so potrebujejo za pripravo okusnih jedil, razna semena, kakor seme za solato, peteršilj, fižol, koreuje, itd.

Pišite po cenike.

MATH. PREDIN,
P. O. Box 1611, New York, N. Y.

To krasno zapestno uro
vam damo, ne da bi je vam bilo treba
plačati

Naš oglaševalni sistem nas omogoča, da vam damo lahko popolnoma zastonj ta krasno uro. Odrežite ta oglas, pošljite ga še danes z vašim imenom in naslovom, na spodnji naslov. Ii mi vam bomo poslali vse pojasnila kako se to lahko dobi. Zapomnite si, da vas ne stane niti en cent.

Baker Sales Company
Dept. 12. Wilkinsburg, Pa.